

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izdaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 10. — Lir, za inozemstvo 15.20 Lir
IZKLJUCNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima:
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

Računi pri poštno čekovnem zavodu:

Ljubljana Štev. 10-351

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Uspešni letalski podvigi

Hudo bombardiranje zbirališč sovražnih motoriziranih oddelkov — Učinkoviti letalski napadi na Tobruk in Malto

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavljen 8. marca naslednje 645 vojno poročilo:

Delovanje izvidniških oddelkov v libijski Sahari.

V nizkih poletih so znaten skupine našega letalstva južno od Hain Gazale napadle velike koncentracije sovražnih mechaniziranih sil. Veliko število letal je bilo poškodovano ali razdeljano. Italijanske in nemške letalske sile so bombardirale tudi vojaške naprave v Tobruku. V tobruški luki je bila zadeta petrolejska ladja, ki se

je vnela. Kljub budemu protiletalskemu ognju so se vsa letala vrnila. V letalskem spopadu je bil sestreljen en »Gloster«.

Intenzivno je bil napaden tudi otok Malta, kjer so bili važni objekti hudo razdejani.

Pogreb vojvode Aosta

Rim, 9. marca. s. Kakor poroča angleška agencija, je bil Vojvoda D'Aosta pokopan v vojaških častni na pokopališču v Najrobiju.

Glavne značilnosti Mussolinijevega Italijana

Nemški list o krepotih italijanskega vojaka

Berlin, 9. marca. s. Glavne značilnosti Mussolinijevega Italijana so: disciplina, vojaška mirnost in vedrost. O teh značilnostih, ki so vsa sad fašistične vzgoje, se lahko prepirči sleherni opazovalec in o njih so se prepričali nemški vojaki, piše rumunski dopisnik lista »Deutsche Allgemeine Zeitung«, ki se v zadnjih mesecih borili ramo z ramimi s fašističnimi tovarši v Severni Afriki, v Rusiji in v Sredozemlju. Italijanski vojaki se je povsod boril s čudovito požrtvovljnostjo in z veliko hrabrostjo. Bil je do skrajnosti discipliniran tudi v najtežjih trenutkih ter se boril z neukrotljivo vztrajnostjo ter vzhodno žilavostjo. Treba je dodati še nekaj, kar je všeč našim vojakom in sicer to, da Italijan tudi v najbolj kritičnih trenutkih obrani dobro voljo in je vedno pozoren. Kdor je spoznal Mussolinijevega Italijana, je opazil, da je živahnost v kretnjah in besedah več kot zunanjih znak. Italijan ljubi superlativne kot vsi Latinci, toda manj superlativno misli kot se navadno meni, in sicer nerедko manj superlativno kot umerjeni Nemci. Ena izmed psiholoških zmot Churchillovih je bila prav ta, da ni razumel prave na-

rave Italijana, bistvo njegovega temperamente in značaja. Zaradi tega niso imeli prav nobene ga uspeha svoječasni grobi manevri angleškega ministrskega predsednika. Disciplina in mirnost sta značilnost posameznika kakor tudi množice. Ko je bila bitka v Severni Afriki, katero so dobili ne samo vojaki, temveč ves italijanski narod, na vrhuncu in ko so premočne sile sovražnika napredovali proti zapadu, je bilo zanimivo v poučno opazovati zadržanje slehernega Italijana. Niti sence težke skrb, temveč popoln mir in sicer mir, ki izvira iz popolnega zavedanja lastne sile in vere v Ducejevo geslo: »Zmagali bomo!« Psihološki temelj tega zglednega miru je bilo prav »Zmagali bomo«. Ducejevo geslo, torej gotovost v zmagu. In ne samo ukaz vodje, temveč tudi njegov zgled vzpodobujata disciplini in k vedrosti. Kdo se je naučil boli umetnosti ohranitve miru, ki je potreben pri reševanju velikih nalog kot Duce? To je mirnost možnih, ki so popolnoma prepricani, da bodo doseženi določene si cilje. In ker imajo to prepricanje, lahko potrebežljivo in, vedno čka, kadar je potrebno, da dozirajo dogodki.

Nemško vojno poročilo

22 sovjetskih letal sestreljenih, 9 uničenih na tleh — v Tobruku potopljena tovorna ladja

Povišan general

Berlin, 9. marca. s. Hitler je povišal letalskega generala Jeschonnecka za zastupnika, ki si jih je pridobil kot šef generalnega štaba nemškega letalstva, v generalobersta.

Vojna na morju

Potopljen južnoafriški parnik

Buenos Aires, 9. marca. s. Južnoafriški parnik »Uniwalco«, ki je prevažal ribje, je bil torpediran 26 milij severno-zapadno od San Vicenza na Antilih in sicer v soboto popoldne. V Kingstownu so v nedeljo izkrcali 31 brodolomcev na dveh rešilnih čolnih. Nobenih vesti ni o tretjem čolnu, kjer so bili ukrcani ostali člani posadke.

Velike izgube angleške mornarice

Rim, 9. marca. s. Poročilo angleške admiralitete naznana, da je bilo ob potopitvi rušilcev »Matabelle« in »Giurgha« stražne ladje »Culver«, ki jo je Angliji prepustila Južna Amerika, 372 žrtv, med temi 12 oficirjev in 220 mornarjev, ki so pripadali posadki rušilca »Matabelle«, 9 oficirjev in 117 mornarjev posadke »Culver« ter 7 oficirjev in dve mornarji in 4 mornarji posadke rušilca »Giurgha«. Ostale žrtve so pripadale pomorski službi.

Tuja podmornica v bližini Panamskega prekopa

Buenos Aires, 9. marca. s. Poveljnik 15. okrožja Severne Amerike je poročal, da je neka ameriška bojna ladja in noč na 24. februar izsledila ob luninem svitu neko podmornico, 2 ali 3 morske milje od pomora Cristobala, v bližini Panamskega kanala. Ladja je izstrelila dva torpeda in uvedena je bila preiskava. Ustavljen je bil promet ladji, ki odhajajo iz Cristobala, dokler vojno ministristvo ne bo ugotovilo, da podmornice ni več v tem kraju pod pogojem, da je šlo v resnici za podmornico.

Smrtna nesreča angleškega generala v Kairu

Ankara, 9. marca. s. Iz Kaira poročajo, da je tam umrl kot žrtev avtomobiliske nesreče angleški general Jack Campbell.

Uniformirane angleške bolničarke

Rim, 9. marca. s. Angleške bolničarke, ki so v službi vojske preko morja, bodo nosile odslej vojaško uniformo.

Spremembe v angleški vladi

Rim, 9. marca. s. Za tajnika, ki je dojen letalstvu za letalstvo, je bil imenovan Norman Duke, dosedanji tajnik v oddelku za notranje zadeve Škotske.

Finski odsek

Helsinki, 9. marca. s. Poročilo finskega generalnega štaba v zadnjih 24 urah javlja, da ni nič novega na vseh kopnini frontah. V teku noči so sovjetska letala odvrgla kakih 10 bomb na Helsinki. Neka ženska je bila ranjena, dve hiši pa poškodovani.

Na Varšavo

ni bilo letalskega napada

Berlin, 9. marca. s. Gleda nekega zatrjenega sovjetskega letalskega napada na Varšavo, o čemer je govoril angleški radio, se poroča iz Varšave, da se nobeno sovjetsko letalo ni pojavilo nad Varšavo.

Izkrcanje Japorcev na Novi Gvineji

Po zasedbi glavnih oporišč na Javi so se japonske čete kljub srditi obrambi izkrcale tudi na Novi Gvineji in si tako ustvarile novo oporišče za ofenzivo proti Avstraliji

Uničevanje sovražnega letalstva

Sanghaj, 9. marca. s. Agencija Domej poroča, da so skupine japonskih bombnikov napadle na Filipini letališče Limay na polotoku Batangu v treh zaporednih valovih. Med napadom sta bila na teh uničena dva »Curtiss« in 40 lovskih letal, v polno pa so bili zadeti nekateri hangari. Kljub silni protiletalski obrambi so se vsa napadajoča letala vrnila na oporišče. Japonski imperialni glavni stan je včeraj objavil poročilo, ki potrjuje, da se celotno južno področje Sumatre nahaja v japonskih rokah s področjem petrolejskih polj v okolici Djambija, ki se nahaja 200 km severozapadno od Palembanga.

V Birmi

Bangkok, 9. marca. s. Poročilo, ki je bilo objavljeno v nedeljo popoldne v Ran-

guni pravi: Po zadnjih vesteh je sovražnik zasedel Pagagy in je blokiral cesto, ki pelje v Pyison. Vse kaže, da namerava sovražnik prodreti proti zapadu.

Java kapitulirala

Po nizozemskem obvestilu so bile nadaljnje sovražnosti na otoku ustavljene

Sanghaj, 9. marca. s. Po nekem radijskem poročilu v nizozemskem jeziku, ki je bilo prestreženo, so bile sovražnosti na otoku Javi ustavljene. Doslej ta vest še ne bila potrjena.

Rim, 9. marca. s. Agencija Reuter poroča, da ob sobote popoldne ni bilo nobene brzjavne zvezve več med Anglijo in Nizozemsko Indijo.

Vkorakanje japonskih čet v Batavijo

Tokio, 9. marca. s. List »Asahi« piše v svojem prvem poročilu iz Batavije, da je bilo mesto z vojaštvom zasedeno, ne da bi počil en sam strel in so civilne nizozemske oblasti pomudile popolno sodelovanje z okupatorji. Te so Batavijo proglašile za odprto mesto. Japonske čete so vkorakale v Batavijo ob 20.30, to je na tančno 80 minut potem, ko so japonski prednjije straže dosegle severna predmetinja, kjer so se srečale z nizozemskimi oblastmi, ki so se približale z belo zastavo in vojaškemu poveljniku sporočile, da zastopajo batavijškega guvernerja. Japonski poveljnik je vzel na znanje, da je smatral Batavijo za odprto mesto in da so se sovražne čete umaknile, nakar je odredil vkorakanje svojih čet v mesto, uporabljaljajoč motorna vozila, ki jih je batavijška občina pripravila. Japonski poveljnik je takoj navezel stike z županom v pokrajini, ki je načelni guverner, in je izdal odredbe za vzdrževanje miru in reda, kajti nejevolja prebivalstva proti nizozemskim funkcionaljem je bila čedalje večja.

Angleško priznanje

Rim, 9. marca. s. Gleda položaja na Javi objavlja angleška poluradna agencija pregled vojnih dogodkov v zadnjih dveh mesecih. V tem strateškem odseku, kjer je šla v mesecu januarju v izgubo druga za drugo med perifernimi pokrajinami Nizozemske Indije, se je namigovalo na ojačanje obrame otoka Jave, ki je bilo predvideno in pričakovano za mesec februar, ki se pa ni izvršilo z izjemo pošiljanja nekaj severnoameriških letal, katerih uporaba na Javi je bila mogoča zaradi pomanjkanja potrebnega spremstva lovskih letal in primerne zaščiti s protiletalskim topništvo na letališčih. Poudarja se tudi, da so bila lovска letala na otoku slabša od japonskih. Pregled omenja nadalje popolnom inferiorni strateški položaj, v katerem se je otok znašel v primeru z japonskimi silami, zlasti tem, ko je bila večina otočnih letalskih sil uničena s ponovnimi japonskimi napadi in potem, ko pristanišče Surabaya po morski bitki pred otokom ni bilo več uporabljivo kot podporno oporišče za križarke in rušilce. Angleška poluradna agencija zaključuje pregled vprašajoč se zaskrbljeno, doklej bo lahko trajal odpor, ki ga nudi preostale nizozemske in zavezniške sile in predvidevajoč neizogibno predajo Bandungu.

Razočarani Nizozemci

Rim, 9. marca. s. Kakor poroča Reuter v analizi dogodkov in vzrokov, ki so povzročili sedanjo kritično situacijo na Javi, navaja zadnje poročilo nizozemske obveščevalne agencije pred prekinjivo zvezd Bandungom in ostalim zunanjim svetom:

Položaj na Javi je zdaj vsej na zapadnem delu otoka postal kritičen, potem ko so s Japoni utriji pot z novimi napadi skozi obrambe s severne strani od vulkana Vierconna do Tangkubana Prahuha. To se zgodi v petek po obupnem odporu nizozemskih čet, ki niso samo številno slabejše, temveč jih drobijo tudi bombe japonskega letalstva, kateremu se

Temelji japonskih uspehov

Tokio, 9. marca. s. Napredovanje japonskih čet na Malajskem polotoku nikakor ni bilo lahkovo, je izjavil polkovnik Sigeru Mišika, ki se je vrnil v Tokio, in ko so ga povprašali o poteku bitke za Malajo v glavnem stanu letalstva. Izjavil je, da so Angleži, ki imajo že stoletno tradicijo v vladanju nad kolonijami, trdo borili, toda niso mogli ničesar storiti proti japonskim vojakom, katerih sila je v brezmejni udanosti cesarju in ki se bore z obutkom, da gre za pravico stvar. Razen lojalnosti do cesarja, je dodal polkovnik, so še trije glavni činitelji, ki so prispevali k Japonskemu uspehu v malajski vojni in sicer: 1. Japonska vojaška strategija, ki je bila stalno kos sovražnikovim manevrom. Obvladovanje džungle je bilo iznenadjenje za Angleže in tudi izkrcanje na otoku Singapur. 2. Tesno sodelovanje letalstva, mornarice in vojske na kopnem. Izkrcanje v Kota Bahru, ki je bilo izvedeno, da bi se odvrnila sovražnikova pozornost od drugih točk izkrcanja japonskih sil, je uspelo prav zaradi tesnega sodelovanja kopnih, pomorskih in letalskih sil. 3. Lojalnost in duh žrtvovanja japonskega vojaka. Gleda tega je polkovnik omenil primer, ki se je dogodil v Kota Bahru, ko so sovražnikovo strojnisko gnezdrov zavezali prstovi, ki so s svojimi telesi zamašili cevi sovražnikovega oružja.

Proklamacija na kitajski narod

Nankin, 9. marca. s. Ob prvem sodelovanju Kitajske na »dnevu za osvoboditev Vzhodne Azije«, ki ga Japonska prostavlja

dne 8. vsakega meseca, je predsednik Wang Ching-jev naslovil na kitajski narod proklamacijo, v kateri so naštete naloge nove Kitajske v okviru nove Vzhodne Azije in nujnost sodelovanja z Japonsko za doseglo končnih ciljev.

Množestvene internacije v Ameriki

Tokio, 9. marca. s. List »Japan Times Advertiser« komentira poročilo o evakuaciji državljanov osi in Japonev, rojenih v Ameriki, po vsej zapadni obali Amerike in piše, da gre za izgnanstvo, ki nima primere v zgodovini, če je poročilo resnično. Nad 140.000 oseb in 120.000 Japonev, od katerih je 70.000 rojenih v Ameriki in so ameriški državljanji, bo prišljeno zapustiti svojo imovino in svoja bivališča in bodo morali oditi brez sredstev in pomoči v kakih neznan predelih med sovražnim prebivalstvom. Ni si lahko predstavljati trpljenje in težkoč, ki jih bo ta eksil v množicah povzročil.

Ukinitev prometa taksijev v New Yorku

Bern, 9. marca. s. Vesti, ki prihajajo iz New

Živila zdrava, ponarejanja ni

Odkar je strožja kontrola nad živili, je mnogo manj pokvarjenih živil in manj ponarejanja

Ljubljana, 9. marca

Pričakovali bi, da je med vojno naprodaj mnogo več slabih slič celo nezdravih ter ponarejenih živil kakor v miru. Kemiki, ki preiskujejo živila, pa trde, da so zdaj živila bolj zdrava ter da lani v zadnjem trimesecu ni bilo skoraj več nobenega ponarejanja. To je treba pripisovati v veliki meri Prevodu, ki je skoraj izključno dobavitev glavnih živil za vse prebivalstvo. Razumijive je da Prehranjevalni zavod skrbni, naj bi bila živila zdrava ter dobra.

Strah pred kaznimi

Prodajalci in izdelovalci živil se dandas nedvomno bojejo kazni, ker je nadzorstvo nad živili strožje. Večkrat ste že imeli priliko citati poročila o preiskovanju živil v laboratoriju metnega tržnega nadzorstva. V tem laboratoriju preščejo mnogo vzorcev živil, ki prihajojo v prodajo v Ljubljani. Včasih so preiskovali predvsem mleko, zdaj pa tudi mnoga druga živila, zlasti kruh. Kaznovani so bili peki, ki so pekli slab kruh. Na mestno tržno nadzorstvo prinašajo v preiskavo živila tudi kupovalci, ki niso zadovoljni s kupljenim blagom. Večkrat pa morajo ljudje pripisovati sami sebi, če kupujejo slabu živila. Izrazilo se je namreč, da so pogosto pokvarjena tista živila, ki jih ljudje kupujejo pod rokom, kakor se pravi. Nekaj prodajalcev živil seveda ni mogelo radzirati. Ali naj kupci pričakujejo, da bodo zdravstvene ustanove preiskovala tudi živila, ki jih prodajajo spekulanti z živiljanskimi potreseniami? Šele opeharjeni kupci spoznajo, ja nekaj ni bilo prav, a preveč težko se jim zdi, da bi nosili posledice sami, pa nosijo v preiskavo vzorcev slabih živil. Živila v legalni prodaji so pod stroškom zdravstvenim nadzorstvom in prodajalci odnosno proizvodenici so odgovorni za vsako pomanjkljivost.

Pristojnost zdravstvene ustanove

Preiskave živil spadajo pod pristojnost Higieničkega zavoda v Ljubljani, in sicer za vso pokrajino. Vzorce živil analizira Kemski oddelek HZ. Tako ob ustanovitvi zavoda se je pokazalo potreba po nadzoru nad živili in pitno vodo. V začetku pa za oreškave živil, odnosno za ureditev kemiskoga oddelka niso imeli dovolj dejanja in ne strokovnega osebja. Kljub temu so že leta 1923 začeli smotno preiskovati živila in kemski oddelek je začel poslovanje v skromnem obsegu. Kemski oddelek je prvo leto preiskoval predvsem vzorce mleka in pitne vode. V začetku so pa vendar preiskovali vzorce vode in živil, le od časa do časa, bolj v sanitarnem smislu. Pred letom 1923 so pa preiskovali živila in pitno vodo samo na bakteriološki postaji v Ljubljani ob posebnih primerih, ko se je pokazala potreba in kolikor je to spadalo v okvir dela tega zdravstvenega zavoda. Podlago za svoje smotno delovanje je dobil kemski oddelek 1. 1930 z zakonom o nadzorju nad živili. Poslej je bil nameščen v oddelku inženier kemije, ki sodeluje z zdravnikom higienikom. Delo je bilo razdeljeno tako, da je živila preiskoval kemik, vodne analize pa je delal bakteriolog in sanitarno zdravnik in kemizem vode kemik. Po letu 1930 dela kemski oddelek tudi medicinsko kemiske analize, tehnične farmacevtske in toksikološke.

Kakovost mleka v Ljubljani

Leto 1931 je kemski oddelok organiziral smotno širokopotezno preiskavo mleka v Ljubljani. Preiskano je bilo vse mleko, ki je priložno v enem dnevu v Ljubljano. Vzorce mleka so odvzemali na vseh mitnicih. Vzorce so jemali v posebne posode, ki so jo posodile Osrednje mlekarne v Ljubljani. Namen teh preiskav je bil, da ugotovite vrednost mleka po maščobi in kemičnemu sestavu, pa tudi, da doženejo, če mesto prejema zdrobo mleko ali ne ter kaj bi tisto treba ukiniti, da bi bile pomanjkljivosti odpravljene. Tedaj so odvezeli 948 vzorcev mleka (v enem samem dnevu). Mleko 673 vzorcev je bilo dobro, 275 vzorcev pa slabo. Po kemizmu je bilo preiskano mleko sestavljeno tako: povprečna specifična teža znaša 1031, povprečna maščoba 3,3% in brezmasčobna sušina 8,5%. Ugotovljeno je bilo, da se mleko, naprodaj v Ljubljani, približuje kakovosti švicarskih krav, toda po snažnosti zelo zaostaja za švicarskim mlekom. Te ugotovitve so velikega pomena, vendar je treba upoštevati tudi, da mesto ne prejema vedno enakega mleka. Odkar mesto tržno nadzorstvo jemje redno vzorce mleka, ki prihaja v Ljubljani v prodajo, in ima popolno kartoteko vseh dobaviteljev, se je izkazalo, da smo lahko v splošnem zadovoljni z mlekom tudi v zdravstvenem pogledu, kajti onesnaženega mleka prihaja sorazmerno malo v mesto. Prodajalcev krščenega ali onesnaženega mleka kaznujejo, kar se je izkazalo precej učinkovito.

Nepremernih vzorcev je bilo zaradi onesnaženja 17,4%, zaradi prema maščobe 7,4% in zaradi okuženja po levkocitih 0,2%. Te ugotovitve nikakor niso bile razveseljive, a kakor rečeno, poznaje se se razmernje izboljšale.

Pomen preiskav kraških vod

Med pomembnimi deli, ki jih je opravil kemski oddelok prejšnja leta, naj ob tej prilici omenimo tudi preiskave kraških vod. Kraške vode so preiskovali predvsem, ker je bila v načrtu preskrba Suhi krajine z zdravo vodo po vodovodu. Pri načrtih za vodovodno omrežje so se morali ozirati na kakovost posameznih virov vode. Voda na Krasu so pod zemljoto zvezane in nevarnost okuženja je velika. Za vodovod v Suhi krajini je prisel v postej izvir Globocica pri Zagradcu. Po opazovanjih dolga leta je bilo ugotovljeno, da je ta izvir bakteriološko najboljši, vendar ni bilo zanesljivo, da je povsem varen pred okuženjem. Zato je HZ preiskoval kraške vode v Suhi krajini, da dozene, ali so posamezni vrečki med seboj v zvezki. V ta namen so barvali vode in izkazalo se je, da so posamezne vode v resinci pod zemljoto zvezane. Tako je zvezana pod zemljoto Rašica z Račno. Kako zatemno so pa podzemeljske poti vodi, sprevidimo se tega, da je voda potrebovala 6 dni, predno je pretekla razdaljo med obema potokoma. Dokazano je bilo, da je Globocica pri Zagradcu povezan s kraškimi vodami na vsem ozemju Krke, Račne in Račice.

Med pomembnimi deli, ki jih je opravil kemski oddelok prejšnja leta, naj ob tej prilici omenimo tudi preiskave kraških vod. Kraške vode so preiskovali predvsem, ker je bila v načrtu preskrba Suhi krajine z zdravo vodo po vodovodu. Pri načrtih za vodovodno omrežje so se morali ozirati na kakovost posameznih virov vode. Voda na Krasu so pod zemljoto zvezane in nevarnost okuženja je velika. Za vodovod v Suhi krajini je prisel v postej izvir Globocica pri Zagradcu. Po opazovanjih dolga leta je bilo ugotovljeno, da je ta izvir bakteriološko najboljši, vendar ni bilo zanesljivo, da je povsem varen pred okuženjem. Zato je HZ preiskoval kraške vode v Suhi krajini, da dozene, ali so posamezni vrečki med seboj v zvezki. V ta namen so barvali vode in izkazalo se je, da so posamezne vode v resinci pod zemljoto zvezane. Tako je zvezana pod zemljoto Rašica z Račno. Kako zatemno so pa podzemeljske poti vodi, sprevidimo se tega, da je voda potrebovala 6 dni, predno je pretekla razdaljo med obema potokoma. Dokazano je bilo, da je Globocica pri Zagradcu povezan s kraškimi vodami na vsem ozemju Krke, Račne in Račice.

Lazio je moral to nedeljo na pot v Fi-

Delo oddelka lani

Delo kemiskoga oddelka je bilo lani nekoliko ovirano. V prvi četrtni leta so napravili 502 analizi. Redno je oddelek začel zopet delovati po ustanovitvi Ljubljanske pokrajine. V drugem trimesecu je bilo 224 analizi, pretežno klinično medicinskih. Vzorcev živil so analizirali v tem trimesecu 32, pitne vode pa 71. V drugi polovici leta je pa kemski oddelok zopet redno delal. Od aprila do konca leta je bilo 1603 analizi. Posebno pozornost so posvečali lani pregledu pitnih vod v Ljubljanski pokrajini. Kakor smo poročali, je bila zaradi tega uvedena posebna kartoteka vseh vodovodov in pitnih vod v pokrajini. — Prizadevali so si, da bi bilo poostreno zdravstveno nadzorstvo nad milikom na deželi, zato

so se zlasti zavzeli za ustanovitev kemiskoga oddelka pri novomeškem zdravstvenem domu. — V kemiskem oddelku so zdaj zaposleni trije inženjerji kemije s šefom, kot volontер za delo še po nekaj ur na dan magister farmacije. — Lani od aprila so prejeli v pregled 694 vzorcev živil. 475 vzorcev vode, tehničnih analiz je bilo 28, farmacevtska ena, toksikoloških in sodno-kemiskih 38, skupaj torej 1603. Kliničnih analiz je bilo 845. In sicer 147 pregledov krv. želodčnega soka 81, albumena 32, sladkorja 4 itd. Med živili so preiskovali mleko, kruh, masti, začimbe, mevske izdelke, meso, pižafe itd. Odmenimo naj še, da je oddelek dajal tudi strokovna mnenja, precej tudi pisemo, na več posvetovanj je pa bilo v uradu.

G. Donizetti: Don Pasquale Velik uspeh premiere

Ljubljana, 9. marca

Vztrajni napor je prinesel popoln uspeh. Zasluga gre predvsem režiserju R. Primozicu, ki je opero vsgledno skrbno in okusno uprizoril, ji da po lastni zamisli originalno in efektno obliko ter pripravil dva nadarjena pevca začetnika tako spretno, da sta izvrstno ustrezala svoja težkima namoginosti, v njem pa tudi zelo učinkovito nastopa mešan zbor. Režiser in inšcenator imata na možnost, da pokaze svoje znanje.

Naslovno partijo poje in igra zopek Julij Betetto z vsemi vrhunami svoje zrele umetnosti. Bil je idealen Pasquale. Prav odličen, živahn in prikupen dr. Malatesta, huden domušen spletkar, je Janko, ki obvladuje partjo pevskih v počitih uspehom. Ernesto je dal Sladoljevu novo nologo, v kateri je ponovno dokazal, da je vztajno naprednjoč, pevski zelo prijeten tenor. Za nekaj samospovedov je žel poseben aplavz. Ko razgiba še svojo doslej preveč milno mimiko in se sprosti v gestah, bo Sladoljev pevec nedvomne bodočnosti.

Senzacija večera pa je bila gospa M. Mlejnjkova, ki je vskočila namesto obojete Ivančičeve s partijo Norine. Ze ob nastopu z Mlakicem v »Carmenu« smo poročali v njenih velikih pevskih in igralskih sposobnostih. Ob novi ulogi, ki ji vidno po znacaju še bolje pristaja, pa naj glaslimo njen muzikalinost in zanesljivost, s katero je uveljavljala svoj lepi, zvonki, dovolj pridorni in zdravi glas brez odvisnosti od dirigentove taktirke in nenavadno igralsko razgibanost v vseh krenjinah in položajih. Norina pa je ena izmed zelo zahtevnih partij: pevka mladodramatske in koloraturne stroke ima priliko, da se izkaže, hkrati pa mora igrati izpestriti s podajanjem deset različnih značajev, ki se menjata in vratača v prepletlosti. Ga Mlejnjkova je pevski ustrezala v veliki meri in se bo brez dvoma ob reprozah se popolnila. V močnih vložinah se čuti forsiranje in hkratu zmanjšana zvočnost; z rutino odpraviti ta nedostatek. Tudi zunanje je ulogo polno zadovoljevala. Seveda je žela toplo in iskreno priznanje ter prejela zasluzeno mnogo cvetja. Vedno bo dobrodošla. Tudi Kuščevna nam je potrebna, saj vidimo, da je dvojna zasedba za potek repertoaria neizognina in je treba naraščaj praktično vzgajati.

Predstava, ki ji je dal inšcenator inž. Franz le pa prizorišča, dirigent A. Neffat, pevko in orkestralno svežino in živahnost, vodja zboru R. Simonitu pa zborom na odru in za sceno točnost in zanesljivost, je prinesla vsem solistom po vseh dejanih mnogim imenom početku z velikim zasmehom. Predstava, ki je ena izmed zelo zahtevnih partij: pevka mladodramatske in koloraturne stroke ima priliko, da se izkaže, hkrati pa mora igrati izpestriti s podajanjem deset različnih značajev, ki se menjata in vratača v prepletlosti. Ga Mlejnjkova je pevski ustrezala v veliki meri in se bo brez dvoma ob reprozah se popolnila. V močnih vložinah se čuti forsiranje in hkratu zmanjšana zvočnost; z rutino odpraviti ta nedostatek. Tudi zunanje je ulogo polno zadovoljevala. Seveda je žela toplo in iskreno priznanje ter prejela zasluzeno mnogo cvetja. Vedno bo dobrodošla. Tudi Kuščevna nam je potrebna, saj vidimo, da je dvojna zasedba za potek repertoaria neizognina in je treba naraščaj praktično vzgajati.

Sicer žabljonska uvertura je prijetna, živahnina in zdravo vedra ter prinaša motive nadaljnje dela. Melodična dražestnost in sveža raznolikost domišljek zavzemajo poslušalce takoj spočetka 1. dej. Malatestova romansa, Pasqualova in zlasti Norina pa je ena izmed zelo zahtevnih partij: pevka mladodramatske in koloraturne stroke ima priliko, da se izkaže, hkrati pa mora igrati izpestriti s podajanjem deset različnih značajev, ki se menjata in vratača v prepletlosti. Ga Mlejnjkova je pevski ustrezala v veliki meri in se bo brez dvoma ob reprozah se popolnila. V močnih vložinah se čuti forsiranje in hkratu zmanjšana zvočnost; z rutino odpraviti ta nedostatek. Tudi zunanje je ulogo polno zadovoljevala. Seveda je žela toplo in iskreno priznanje ter prejela zasluzeno mnogo cvetja. Vedno bo dobrodošla. Tudi Kuščevna nam je potrebna, saj vidimo, da je dvojna zasedba za potek repertoaria neizognina in je treba naraščaj praktično vzgajati.

Predstava, ki ji je dal inšcenator inž. Franz le pa prizorišča, dirigent A. Neffat, pevko in orkestralno svežino in živahnost, vodja zboru R. Simonitu pa zborom na odru in za sceno točnost in zanesljivost, je prinesla vsem solistom po vseh dejanih mnogim imenom početku z velikim zasmehom. Predstava, ki je ena izmed zelo zahtevnih partij: pevka mladodramatske in koloraturne stroke ima priliko, da se izkaže, hkrati pa mora igrati izpestriti s podajanjem deset različnih značajev, ki se menjata in vratača v prepletlosti. Ga Mlejnjkova je pevski ustrezala v veliki meri in se bo brez dvoma ob reprozah se popolnila. V močnih vložinah se čuti forsiranje in hkratu zmanjšana zvočnost; z rutino odpraviti ta nedostatek. Tudi zunanje je ulogo polno zadovoljevala. Seveda je žela toplo in iskreno priznanje ter prejela zasluzeno mnogo cvetja. Vedno bo dobrodošla. Tudi Kuščevna nam je potrebna, saj vidimo, da je dvojna zasedba za potek repertoaria neizognina in je treba naraščaj praktično vzgajati.

Sicer žabljonska uvertura je prijetna, živahnina in zdravo vedra ter prinaša motive nadaljnje dela. Melodična dražestnost in sveža raznolikost domišljek zavzemajo poslušalce takoj spočetka 1. dej. Malatestova romansa, Pasqualova in zlasti Norina pa je ena izmed zelo zahtevnih partij: pevka mladodramatske in koloraturne stroke ima priliko, da se izkaže, hkrati pa mora igrati izpestriti s podajanjem deset različnih značajev, ki se menjata in vratača v prepletlosti. Ga Mlejnjkova je pevski ustrezala v veliki meri in se bo brez dvoma ob reprozah se popolnila. V močnih vložinah se čuti forsiranje in hkratu zmanjšana zvočnost; z rutino odpraviti ta nedostatek. Tudi zunanje je ulogo polno zadovoljevala. Seveda je žela toplo in iskreno priznanje ter prejela zasluzeno mnogo cvetja. Vedno bo dobrodošla. Tudi Kuščevna nam je potrebna, saj vidimo, da je dvojna zasedba za potek repertoaria neizognina in je treba naraščaj praktično vzgajati.

Sicer žabljonska uvertura je prijetna, živahnina in zdravo vedra ter prinaša motive nadaljnje dela. Melodična dražestnost in sveža raznolikost domišljek zavzemajo poslušalce takoj spočetka 1. dej. Malatestova romansa, Pasqualova in zlasti Norina pa je ena izmed zelo zahtevnih partij: pevka mladodramatske in koloraturne stroke ima priliko, da se izkaže, hkrati pa mora igrati izpestriti s podajanjem deset različnih značajev, ki se menjata in vratača v prepletlosti. Ga Mlejnjkova je pevski ustrezala v veliki meri in se bo brez dvoma ob reprozah se popolnila. V močnih vložinah se čuti forsiranje in hkratu zmanjšana zvočnost; z rutino odpraviti ta nedostatek. Tudi zunanje je ulogo polno zadovoljevala. Seveda je žela toplo in iskreno priznanje ter prejela zasluzeno mnogo cvetja. Vedno bo dobrodošla. Tudi Kuščevna nam je potrebna, saj vidimo, da je dvojna zasedba za potek repertoaria neizognina in je treba naraščaj praktično vzgajati.

Sicer žabljonska uvertura je prijetna, živahnina in zdravo vedra ter prinaša motive nadaljnje dela. Melodična dražestnost in sveža raznolikost domišljek zavzemajo poslušalce takoj spočetka 1. dej. Malatestova romansa, Pasqualova in zlasti Norina pa je ena izmed zelo zahtevnih partij: pevka mladodramatske in koloraturne stroke ima priliko, da se izkaže, hkrati pa mora igrati izpestriti s podajanjem deset različnih značajev, ki se menjata in vratača v prepletlosti. Ga Mlejnjkova je pevski ustrezala v veliki meri in se bo brez dvoma ob reprozah se popolnila. V močnih vložinah se čuti forsiranje in hkratu zmanjšana zvočnost; z rutino odpraviti ta nedostatek. Tudi zunanje je ulogo polno zadovoljevala. Seveda je žela toplo in iskreno priznanje ter prejela zasluzeno mnogo cvetja. Vedno bo dobrodošla. Tudi Kuščevna nam je potrebna, saj vidimo, da je dvojna zasedba za potek repertoaria neizognina in je treba naraščaj praktično vzgajati.

Sicer žabljonska uvertura je prijetna, živahnina in zdravo vedra ter prinaša motive nadaljnje dela. Melodična dražestnost in sveža raznolikost domišljek zavzemajo poslušalce takoj spočetka 1. dej. Malatestova romansa, Pasqualova in zlasti Norina pa je ena izmed zelo zahtevnih partij: pevka mladodramatske in koloraturne stroke ima priliko, da se izkaže, hkrati pa mora igrati izpestriti s podajanjem deset različnih

Vrednost naše prehrane

Ugotovitve znanstvenikov glede kakovosti in količin hrane, potrebne človeškemu telesu — Zanimivo mnenje italijanskega zdravnika o zadostnosti racionirane hrane

Ljubljana, 9. marca

Modernemu znanstvu delovanje in razvoj človeškega organizma ni več španska vas. Podrobna dogodevna proučevanja so ne samo ugotovila do vseh podrobnosti sečavo človeškega telesa, temveč so odkrila tudi, kako teži živju, kaj mu škoduje in kaj mu pomaga v vörbi proti sovražnikom.

Ni jih malo, ki so človeško telo primerjali s strojem. Ali je primera dopustna ali ne, ne bomo razpravljali; nedvomno pa imata telo in stroj nekaj skupnega: od teh zahtevamo neko delo, ki ju tako telo kakor stroj opravita le, če jima nudimo praverno kurjavo, pogonsko sredstvo ozroma hrano. Noben stroj nam ne bo opravil dela, če mu v kakršni kolikor primerni obliki ne dovajamo sile, ki so mu zato potrebne. Isto velja za človeško telo, ki je nedvomno vsaj neizmerno bolj zapleten in občutljiv stroj kakor kateri kolikor drugi. Da nam dovoljuje opravljati naša vsakdanja dela, hoče v zameno hrane.

Nista važna samo okus in izdatnost

O hrani malokdaj razmišljamo. Naše zahete so v pogledu hrane predvsem stvari okusa in izdatnosti. To nam ugađa, ono ne, nekaj jemo raje kot drugo. Glavno pa je, da smo siti. Tačna hranjanja, kakor je rafin ran, je največkrat docela nesmotrn, razvajajoč in škodljiv. Ni nujno da se ta škodljivost izrazí že v tej ali drugi bolezni, razvajenost v hrani in iskanje posebnih raziskov zavede človeka vsaj v razpoloženje, ki mu mesto dà bi mu dovajalo potrebne moći za življensko delo in borbo jemlje odpornost in ga pomehkuži.

Vendar pa je sestava in količina hrane izredno važna. Od telesa zahtevamo neko vsakdanje delo, vedeti pa moramo tudi kaj in koliko hrane naj mu dovajamo, da bo telo to delo zmoglo in da ne bo začelo pesati. Razen smotra, da telesu pomagamo k normalnemu razvoju in življenju njegovih sestavnih delov, stanic, bo torek za hrano odločilno tudi delo. Očitno je, da bosta delavec ali doječa ženska potrebovala drugačno hrano — po kakovosti in količini — kakor starec, ki mora skrbeti le za ohranitev svojih zmanjšanih sil. Težak bo imel drugačna zahteve glede hrane kakor postopak. Hrana torek varila glede na starost, glede na posebne telesne in duševne pogoje in vrsto dela.

Telo potrebuje pet vrst hranih snovi

Znanstveniki so ugotovili, da potrebujejo telo za svoj razvoj in normalno opravljanje svojih funkcij pet vrst hranih snovi: vodo, rudinske snovi, beljakovine, ogljikove vodane in tolšči. Razen tega pa so neobhodno potrebiti tudi vitamine.

Osnovno važni so predvsem ogljikovi vodani, beljakovine in tolšči. Njih vrednost izražamo s kalorijami ali toplotnimi količinami. Skupno morajo ogljikovi vodani, beljakovine in tolšči dojavati dnevno povprečno po 3000 kalorij. Ta številka je za nekatere lahko še nižja za druge pa višja, pač po vrsti dela (pisarniški delavec 2200, ročni teži: delavec 3600, težak celo do 5000 kalorij). Več no kalorij dojavamo telesu z ogljikovimi vodami in če vzamemo povprečno potrebno količino 3000 kalorij, je razmerje med kalorijami izhajajočim: iz posameznih vrst naslednje: 600 gramov ogljikovih vodanov da okoli 2050 kalorij, 50 gramov tolšči 450 in 110 gramov beljakovin po tudi okoli 450 kalorij. Ni nujno, da je razmerje vedno tako, možna je med posameznimi sestavnimi deli tudi spremembra.

Pregled najvažnejših živil v kalorijski vrednosti

Ogljikove vodane, ki nam dobavljajo tri četrtine potrebnih kalorij, dobiva telo iz kruha, testenin, riža, koruze, krompirja itd. Tolšči dobavljajo maslo, olje, mast, slanino, beljakovine pa mesna in rastlinska hrana: meso, jajca, sir, mleko, fižol, leča itd. Evo nekaj primerov koliko beljakovin, tolšči, ogljikovih vodanov in kalorij vsebujejo razna živila v količini 100 gramov:

	beljakovin	tolšč	oglj. vo-	kalorij
	danov			
v gramih	v gramih	v gramih		
črn kruh	6.5	4.2	45.2	257
mleko	3.3	4.0	5.0	70
riž	8.0	0.3	79.0	354
makaroni	2.3	1.4	15.6	89
teletina	15-16	6.3	—	123
kunčevina	20-21	10-10.8	—	190
govedina	15	18	—	229
svinjina	10	40	—	150
kurentina	15	9.5-10	—	150
sveže ribe	10	1	—	50
jajca	12	9.5	—	135
sir	25	29	—	370
slanina	9.5	60	—	591
olje	—	100	—	930
maslo	1	85	—	795
krompir	1.8	0.1	14.7	70
zelenjava	0.75	0.15-0.38	4	235
sladkor	—	—	100	410
jabolka	0.3	0.3	10-11	440
limone	0.3	0.2	—	30
mandeljni	17.6	49.4	15.6	590
orehi	23.7	55	3.2	617
suhe fige	2.26	2.10	53.67	276
grozdje	0.6	—	14.4	70
100 gr	100 gr	100 gr	100 gr	100 gr

100 gr beljakovin tolšč oglj. vod. kalorij. Vitamine prejemamo iz vsakdanje hrane, kruha, mleka, mesa, zelenjave in sadja. Enako nam živila v zadostni meri dovajajo rudinskih snovi, ki so potrebna telesu.

Dr. Alcide Fraschini o vrednosti racionirane hrane

To so doganjana znanstvenikov, ki, žal, mnogokrat nimajo praktične vrednosti, ker se nanje premalo oziramo. Tem bolj važna pa postajajo danes, ko je naša hrana vsaj za najvažnejša živila racionirana. Marsikdo, ki se prej sploh n'zmisli, koliko kalorij dojava telesu dnevno, se sprašuje, ali mu bo razpoložljiva »kurjava« zadostovala. O tem vprašanju, namreč o kakovosti in količinski vrednosti današnje racionirane hrane se je bavil v reviji: »La scienza per tutti« tudi dr. Alcide Fraschini, ki je prišel do zanimivih zaključkov.

Uvedbi živilskih nakaznic je sledilo najprej pomanjkanje kave. O njej trdi romski fizilog prof. Baglioni, da bi za našo civilizacijo ne bilo škoda, če bi jo sploh ne poznamo, oziroma da bi bil velik napredok, če bi izginila. Z omejitvami in spre-

membami prehrane pa so bile dosežene nekatere druge dobre posledice: prestanek ali zmanjšanje mesnih zastrupljenj in povratek k črnemu kruhu. Tako smo se že navadili na beli kruh, da smo že pozabili da je črn mnogo bolj hranljiv. Sestavni deli skorje, ki predejno v moko in mu dajo temno barvo, vsebujejo beljakovine visokovredne hranljivosti in vitamin. Krh mešan s krompircem je še bolj hranljiv, prebavljiv in dlje časa svež kakor drugi.

Hrana ni sicer obilna, a je zadostna

Kakšno je mnenje znanstvenikov o minimalni dnevni hrani, ki zadostuje, da se izognemo boleznim zaradi podhranjevanja? Za potrebe organizma po ogljikovih vodanih potrebujemo 500 gramov moke, 11 gramov soli, vzdržanje vodnega ravnoteže, 1.5 grama ribrega olja in masla, med tem ko je zelenjava dostopna brez nakaznic.

55 gramov mleka v prahu, 11 gramov kvassja za vitamin B, pol litrino za vitamin C. Najtežji problem so tolšči, ki jih pa deloma lahko dobavljajo nekatere rastline in eventualno ribe.

Po nakaznicah razpolagamo dnevno 200 (ali 300 do 400) gramov enotne moke, 250 gramov (četrji litra) mleka, 16 do 17 gramov sladkorja, 65 gramov riža ali testenin, 200 gramov kunčevine, ali rib ali kurentine, ali govedine ali svinjine ali jajec ali sira, ali kuhnjolja in masla, med tem ko je zelenjava dostopna brez nakaznic.

Po teh prenisičevanjih in ugotovitvah izhaja, da je hrana zadostna posebno ce upoštevamo, da so posebej upoštevani težaki, žene, ki doijo, bolnički. Ni sicer oulna in tako ne more trajati več let, vendar zadostuje za delo in trud v tem odločilnem razdoblju.

DNEVNE VESTI

Kulturne prireditve bližnje pomladni.

Državni zavod za preučevanje Preporoda v Firenci je pripravil za bližnjo pomlad vrsto zanimivih kulturnih prireditv. Razen višega tečaja o Preporodu, ki bo od 30. marca do 4. aprila v Firenci, bo aprila in maja na spredu skupina predavanj, ki se bodo začela s prosjavo Galija. Od 5. do 26. maja bo poseben tečaj posvečen komentariju arhitektonskih umetnin preporodne dobe. 16. maja bo poseben sestanek posvečen spominu Paracelsa, na katerem bo govoril ravnatelj Zavoda medicinske združevine Kr. univerze v Romi prof. Pazzini.

Otvoritev pomladanske operne sezone v Goriziji. V Verdijevem gledališču v Goriziji so v soboto otvorili pomladansko operno sezono, ki obsegata izvajanja štirih oper Verdija in Puccinija. Po ena predstava je rezervirana za vojaštvo gorizjske posadke in za dopolavoriste.

Vojška svečanost na gori Sabotinu. Najmlajši rekruti razreda 1922 so po nekaj več kot enem mesecu vojaške službe v okviru slavnega polka »Modre ovratnice« postal sestavni del italijanske vojske s posložitvijo svečane prisegi Kralju in Cesariju. Poveljnik 23. pešadijskega polka »Corno« je bil izpodobnjen s posebnim spomenikom.

Zečeški promet med Slovaško in Hrvatsko. S 1. marca je stopila v veljavno pogodbo o direktnem zečeškem prometu med Slovaško in Hrvatsko. Za transport velja določba mednarodne pogodbe z dne 23. novembra 1933 z nekatерimi dopolnilnimi določbami in izjemami.

Prijava vojne škole v Srbiji. Do 28. februarja se prejela sodelica v Beogradu 20.399 prijav vojne škole. Razen nekaterih izjem je prijava s tem zaključena. Kotliko zna vsa vojna škola se ni znano.

Nakup perutnine na Hrvatskem. Jučri prineslo poslovna centrala za perutnino in divjačino na Hrvatskem nakupovati perutnino. Nakupovala jo bo v 11 okrožjih. V vsakem okrožju ima centrala svojega pooblaščenca.

Pomladni velesejem v Zagrebu. Letoski pomladni velesejem v Zagrebu bo od 25. aprila do 5. maja. Poleg Nemčije, Italije, Madžarske in Bolgarije se ga udeleži s kolektivno razstavo tudi Švica. S Slovaško se velesejmska uprava še pogaja glede udeležbe. Namesto običajne razstave avtomobilov bodo letos v Zagrebu posebne razstave pisarniških potrebnosti, pohištva in poljedelskih strojev. Razstavljivo blago je bilo obsojenih na razne kazni od 5 let do dozmrinje ječe, Dva komunista, Kuzma Mikulič in Matja Antič, pa sta bila osojena na smrt s strelenjem.

Posnemanja vreden zgled. Karabinieri in pokrajinski kmetijsko nadzorstvo so prijavili Prefektu Cunejske pokrajine, da je posetivo prof. Giuseppe Fornarese iz Sante Vittorie d'Alba, ki meri nad 15 ha, da daje časa zapuščeno in neobdelano. Prefekt je odredil takoj glede na brzjavne naredbe Duceja, ki zapovedujejo, da ne sme v tem trenutku ostati neobdelan noben kos rodne zemlje, da prevzame omenjeno posetivo v upravo Pokrajinske Združenje fašističnih poljedeljev, bodisi, da ga obdelava v svoji režiji, bodisi, da ga v najem društvo ali osebi, ki ga bo skrbno obdelava in plačala prvoletno letno namjeno.

Pomladni vreden zgled. Karabinieri in pokrajinski kmetijsko nadzorstvo so prijavili Prefektu Cunejske pokrajine, da je posetivo prof. Giuseppe Fornarese iz Sante Vittorie d'Alba, ki meri nad 15 ha, da daje časa zapuščeno in neobdelano. Prefekt je odredil takoj glede na brzjavne naredbe Duceja, ki zapovedujejo, da ne sme v tem trenutku ostati neobdelan noben kos rodne zemlje, da prevzame omenjeno posetivo v upravo Pokrajinske Združenje fašističnih poljedeljev, bodisi, da ga obdelava v svoji režiji, bodisi, da ga v najem društvo ali osebi, ki ga bo skrbno obdelava in plačala prvoletno letno namjeno.

Framasonska razstava v Osijeku. V Osijeku bo te dni otvorjena framasonska razstava, ki naj pokaže ljudstvu škodljivo delovanje te tajne organizacije. Razen građiva bivše osješke lože same bo razstavljeno tudi gradivo bivše glavne framasonske lože v Beogradu in framasonska građiva iz Francije. Iz Osijeka bo razstava pozneje prenesena v Zagreb.

Nemški vojaški koncert v Zagrebu. Nemški poveljnik v Zagrebu in funkcionarji NSDAP so priredili v sredo v zagrebški delavški zbornici veliki vojaški koncert v korist zimskih pomoči. Sodelovali so vojaška godba, igralci vojaškega poveljstva in vojaški zbor. Med drugimi je bila na sprednu slavnostna koračnica Lovra Matačića.

Parniški promet med Beogradom in Pančevom obnovljen. Ker je nastopilo ugodno vreme je bil v soboto obnovljen parniški promet med Beogradom in Pančevom. Potniški parniki vozijo zdaj tudi ob nedeljah, dočim jeseni in v začetku zime niso vozili.

Maščevanje čebel nad tamom, ki se je hotel sladkati z njihovo zalogo. 40letni potopac Marco Bissoni iz Gubbie si je začel posladkanja z medom in ko je prišel v Langasco v Novarski pokrajini je opazil čebelnjak Antonia Grassija, ki se mu je zdel zelo pripraven za izpolnitve njegovih želja. Toda delal je račun brez krmarja, ki se ga v tem primeru zastopale čebeli same. Medtem ko jim je Bissoni jemal med z satovico, so se tako razdražile, da so ga začele pikati v vedno večjem številu. Položaj Bissonija je postajal vedno bolj neroden, tako da se je končno odločil odpovedati svoji želji za medom in pobegniti. Ko so ga čebeli opazile, da so premašale neznanega gosta, so se zaletete za njim in ga strašno opikale. Bissoni, ki je tekel kar povprek po poljih, ni našel druge rešitve, kakor da se je pognal v precej globok jarek, poln vode. Na pomoč so mu prihlijeti kmetje, ki so obunavane in posetenko kaznovanega tatu, potegnili zopet skode.

Spodnještajerski trgovci s čevljimi v Grazu in Celovcu. Od pričetka vojne trgovci približno v 30 mestih Nemčije trgovati na letu čevljarske razstave, ki naj bi omogočile trgovcem s čevljimi naročiti robo pri veletrgovcih v tovarnarijih in jim oljšale izbiro obutve. Zadnje take razstave so bile zaključene dne

Na 132.000 kv. km 42.000.000 ljudi

Ogenj in žveplo bruhajoče gore so se na Javi naravnost nakopičile — Izredna redovitnost otoka

O gospodarskem pomenu Jave smo na tem mestu že govorili. Danes si pa oglejmo Javo še drugi strani. Ce pogleda popotnik z obale Sumatre skozi morsko ožino Sunda proti vzhodu, zagleda sredi morja otok Krakatau, kjer je prišlo pred dobrimi 40 leti do ene največjih vulkanskih katastrof v zgodovini človeštva. Za tem otokom se po dvigova strma obala Jave. Veriga Sundskih otokov se vleče blizu 4000 km daleč v levi in je izredno bogata na ognjnikih. Na Javi kot naravnem sredšču te dolge ototske verige so se ogenj in žveplo bruhajoče gore naravnost nakopičile. Sploh

Ognjenik Krakatau bruha

je ves ta otok iz vulkanskih plasti, iz lave, pepela in blata. V nizko ležečih delih otoka je pa nastala po osušitvi lave izredno rodovitna zemlja, pokrivajoča prebližno eno tretjino vsega otoka. Visoko pod nebo štrelci vulkanski grebeni in vrhovi tvorijo na vzhodu Jave enoto gorsko planoto, na vzhodni strani se pa vlečejo po sredini otoka med dvema dolgima gorskima verigama, kot poedini stočci. Ce štejemo še v Sundski ožini ležečo skupino Krakatau, je na Javi 121 ognjenikov. Mnogi med njimi so medsebojno povezani in začno pogosto bruhati istočasno. In v takih primerih se zdi, da je ves otok en sam žareči ognjenik, kjer lahko vsak čas zopet ugasne vsebujo življenje.

Izredna rodovitnost zemlje v zvezi z obilnimi padavinami in možnostjo namakanja zagotavljajo poljedelstvu otoka najboljatežne letine tako, da se ne smemo čuditi, da je gostota prebivalstva tako velika. Otok meri komaj 132.000 km², pa ima 42.000.000 prebivalcev. Povprečno pride torej na km nad 300 prebivalcev. Nikjer drugje na svetu ni gosta prebivalstva na tolikem prostranstvu tako velika. Nad 23% rodovitne zemlje na Javi je zasejané z ržem. In vendar so morali zadnja leta uvažati riž, ker je število prebivalstva zelo nagnalo narascalo, pac pa lahko z Jave izvažajo mnogo sladkorja in slatkornega trsa. Razen tega se prideluje tu velike količine koruze, čaja, kave, tobaka in dreves, sicerje, ki se iz nje izdeluje k kin. Po izvozu kinina je Java na prvem mestu na svetu. Poleg tega pridelujejo na Javi tapioko, kopro, banane, kavčuk, cimet, poper in kakao. Tam, kjer zemlja ni obdelana, so pa večno zeleni bujni pragozdovi. V višini nad 2100 m rasto iglavci, se visje po planinska vegetacija. Srednja Java je porašena z listnatim drevenjem, ki daje zelo dober les. V živalskem svetu tega bogatega otoka naletimo še na tigre, gibone in nosorožce.

Ni pa zanimivo samo število prebivalcev kot posledica rodovitnosti zemlje in ugodnega podnebja. Prav tako zanimiva je tudi stara in visoka kultura, ki olikuje otocane. Se zdaj stope na Javi ostanki palaa in svetišč s prastarimi napisimi, zlasti v srednjem delu. Se zdaj se vidijo na otoku mnogi dokazi organično zraščene umetnosti na polju stavbarstva, plastike, slikarstva in kiparstva, med njimi sivaitsko kamnitno svetišče iz 7. stoletja, brahmanško svetišče itd. Javanska glasba se je po narodnem glasbilu gamelanu izoblikovala čisto svojstveno. Java ima tudi svojo staro

meriti z evropskim merilom. Znanje in

B. Perowne:

Dr. Torridon igra za vse

Roman

Marija Brookbyjeva je zamišljeno zrla za odhajajočim mladeničem. Prav tedaj je stopila na palubo vitka, temnopolta postava. Fes, barva polti, bela obleka in ozka črna ovratnica so delali tega človeka med tolikimi potniki v frakih še bolj zavzetnega. Pred steklenimi vrati je nedolčno obstal, zagledal Marijo Brookbyjevo in stopil proti nji. Lahko se je naklonil, trčil je z petami, zobje in očesna belina so mu blisnili v temi.

»Ne zamerite, gospodična... ste morda slučajno videli gospoda Gouverna?«

»Ne. Ves večer ga že nisem videla.«

»Hvala. Oprostite, da sem vas nadlegoval.«

Znova se je priklonil in odšel po palubi, ogledujec potnika za potnikom. Videti je bil nekam v skrbeh, in njegova vznemirjenost se je menda polstila tudi Marije Brookbyjeve, ki je nekaj časa gledala na njim, nato pa rekel:

»Nemogoče je, da bi mislil...« Utihnila je.

»Gospod Gouverne je vaš prijatelj?« je vprašal Roy.

Od ladijskega komisarja je bil zvedel, da je Gouverne plečati mož s širokim klobukom in da je mladi Egipčan Haālal Said njegov tajnik.

Urejuje Josip Zupančič — Za Narodno tiskarno Fran Jeran — Za inseratni del lista: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani

to najsvetjejše in tja ne sme stopiti nikčesar vrhovnega svečenika. Posebna cesarska komisija prouči vsak poedinji primer zaprošenega dostopa v to svetišče. Leta 1939 je dovolila komisija dostop 135.000 prisilcem. Število gostov se je pa pozneje povečalo, zlasti od začetka sedanja vojne.

V tem svetišču je torej velika skrivenost presebetljivih japonskih vojaških uspehov. Življeno življenje za domovino Japoncu ne pomeni samo doprinesti največjo žrtvam, temveč prejeti obenem največjo plati. To, kar bi bilo v vsaki drugi vojski nemogče, je v japonski samo ob sebi razumljivo. Umreli na polju slave pomeni za Japonca viški blaženosti, najvišji cilj in ideal, kar ga sploh more doseči. To je

torej v očeh Japonca najuspešnejši in najsrcečnejši zaključek življenga na zemlji, ki je itak samo priprava na življene v onostranstvu. Hrastrost je potem takem v japonski vojski stvar vere, fanatizma. Le tako moremo razumeti vojaško moč Japonske in njenje čudovalo uspehe v vseh doseđanjih vojnah. Seveda se je Japonska na sedanjem vojnu tudi temeljito pripravila in jo je začela do zorb obozena, zlasti v zraku in na morju. Obenem je pa znala izkoristiti vse izkušnje modernega vojevanja in je v nekaterih potekih na šahovnici oboroženega spopada celo prekošla svojega učitelja. Vojska s takim sovražnikom ni samo silno težka, temveč se bolj nevarna in tvegana.

Bratislavsko vseučiliščka knjižnica

Ustanovljena je bila leta 1914 in danes je imela že 346.133 zvezkov

Slovaška je lahko ponosna na svoje knjižnice, saj ima v njih zaled, kakršnega bi ne našli pri drugem tako majhnem narodu, živečem na takem prostoru. Največja in najpomembnejša je vseučiliščka knjižnica v Bratislavi. Ustanovljena je bila leta 1914, in ob koncu leta 1941. je obsegala 346.133 zvezkov. 1931 knjig je v tem letu kupila, 889 je bilo dolžnostnih izvodov vseh lani na Slovaškem izdanih knjig, brošur itd. 1250 zvezkov je bilo pa podarjenih knjižnic. Citanica bratislavskih vseučiliščnih knjižnic je imela lani 271 obiskovalcev, katalogov se je poslužilo 3599 obiskovalcev, izposojenih je bilo lani 7770 v 9950 zvezkih 4520 obiskovalcem.

Za podlagi bratislavski vseučiliški knjižnici so služile bivša bratislavška javna mestna knjižnica, knjižnica b-vše bratislavške pravne akademije, obsegajoči okrog 70.000 zvezkov in starca knjiga jezikovskega reda, ki je imela 4500 zvezkov. Največje vrednost ima knjižnica v tako znamenih Slovenskih t. j. delih slovaške literature, nanašajočih se na Slovaško samo ali izdanju na Slovaščini. Predlanskim se je knjižnici posrečilo dobiti iz nekega inozemskega samostana 100 na mesto Trnavo

krog podjetja močno povečal, ker je bilo ustanovljenih v inozemstvu mnogo podružnic. Glede na nove naloge, pred katerimi stoji Ufa, je bilo na zborovanju predlagano, naj bi se delničarji tudi letos odpovedali dividendum, da bi se tako povečala rezerva. Od 2.640.000 mark cistege dobika sta bila dočlena 2 milijoni za povečanje rezervnega skladu od 2 na 4 milijone, kar pomeni 10 % delniške glavnice. Ves rezervni sklad znaša zdaj 20.500.000 mark.

Prometne razmere na Estonskem

Estonska samouprava, nemške vojaške oblasti in civilna uprava so organizirale prevozno in prometno upravo ter izgradila z razpoložljivimi sredstvami novo prometno omrežje. V jugozapadu in severni Estoniji so bile ustanovljene transportne centre s sedežem v Revalu, Dorpatu in Narvi, ki skrbijo, da se v redu razvijajo živiljenjsko važni promet. Težkoče v avtobusnem prometu so bile odstranjene s preureditvijo prometnih sredstev na pogon z ogljem. V kratkem bo obnovljen tudi parniški promet ob obali. Ker je bil obnovljen značni promet na proggi Berlin—Köln—Berlin—Riga—Helsinki, je bila Estonska priključena na evropsko omrežje zračnega prometa.

6732 promocij v vojnem letu 1940-1941

V vojnem letu 1940/41 so imeli v Nemčiji 6732 promocij. Povprečno je bilo v Nemčiji pred vojno 8.000 promocij, vojna torej na vseučiliške študije ni mnogo vplivala. Skoraj dve tretjine promocij so odpadale na medicinske fakultete. Frecej je nazadovalo število stušateljev na filozofskih in jurističnih fakultetah. Tudi med vojno študira na nemških univerzah mnogo inozemcev. Zanimivo je, da je med inozemci največ kitajskih študentov. Kitajski sledi po številu stušateljev na nemških univerzah balkanske države, Turčija, India, Iran, Peru in Tajska. Tudi med inozemci je največ medicincev in prirodnoscirov. Čez gospodarske vede se najbolj zanimajo študentje iz jugozahodnih evropskih držav.

MED PRIJATELJI

Dva prijatelja sedita za mizo, Nekaj časa se pogovarjata, potem pa sporečeta. Slednje zabrusi prvi drugemu:

— No, vidim, da nisi daleč od idiota.

— Saj res ne, samo miza je med menoj in njim, zamrza drugi.

V Royu se je zganil nekakšen stud. Da je Marija Brookbyjeva v skrbe za strica, je še razumel, a ta človek — Bože moj!

V upanju, da jo kje zagleda, se je ozril, in oči so mu obstale na doktorju Tweedu, ki je prihal iz malega salona. Zdravnik je dobrodošno obletel plesalce z očmi; potem si je natlačil pipo in krenil po palubi. Roy se mu je nagonsko pridobil.

»Je to navada na tem parniku, doktor?« ga je vprašal. »Plesati neposredno po...« Zgrovorno je pokazal z glavo na morje.

Doktor Tweed ga je ospuplo pogledal.

»Kako? Ali še ne veste? Poplah je bil prazen!«

Morda je bil krv tisti krik, ki ga je slišal pred nekaj trenutki, preden je parnik zapljal nazaj in mu z nenadnim sunkom vrgel Marijo v naročje. Vsekakso ga Roy ni bil pozabil: zvenel mu je po možganih ves ta čas, ko je iskal Lionelja Brookbyja. Ali pa so ga bile misli, ki jih je zbulida v njem načočnost komisarjevega namestnika na obedniškem balkonu, tako zmesale... Skratka, Roy ni mogel verjeti doktorjevemu zatrdiriju.

»Kaj se je prav za prav zgodilo?« je vprašal.

»Neki vajenec je bil stopil iz kuhinje, da bi zajel čistega zraka, ali pa, kar je že bolj verjetno, da bi na eni izmed spodnjih palub pokadil cigaret. Ta prisega, da je slišal, kako je za njegovim hrbtom nekaj štrbunkilo v vodo in nagi izginilo proti krmu. Misleč, da ne more biti drugega kakor človek. Misleč, da je zagnal krik in povzročil poplah.«

Zakaj Japonci povsod zmagujejo?

Za demovino padli se uvrste po japonskem vedenju na onem svetu med bogove

Ko je izdal Japonski poveljnik letalske eskadrile povelje in navodila za napad na angleški ladji »Prince of Wales« in »Reulse«, je zaključil z besedami: — Tu se vam nudi prilika, dana komaj vsakih tisoč let enkrat. V skrinji Yasakuni se vidimo. In ko so hoteli odpeljati pepele na Malajskem polotoku padli vojaki z ladnjami v domovino, so prosili borcev se tovaršiti za čast, da bi ga smeli voziti s seboj še do zmagovitega vkorakanja v Singapur. »V skrinji Yasakuni naj priprevajo o naši borbi in naši zmagi. In bele lesene začetki, v katerih je bil shranjen pepelek padlih tovarishev, so si vojaki opasali in vkrakali z njimi v zasedeno mesto. Skozi grecne ulice so korakali z njimi mimo portne angleške vojske tja do morske ožine Malakka. Domovina pa, prebivalci Tokia, bodo romali k skrinji, člani vladarske hiše v visoki dostojanstveniki bodo med svečanimi ceremonijami poročali božanskim junakom Japonske o junastvih vojske in stotisoči se bodo klanjali v globokem splošovanju pred tem velikim svetiščem Japancev.

Večno domovanje za domovino padlih

Skrinjo Yasakuni bi lahko morda primerali z grobovi neznanih vojakov v raznih evropskih prestolnicah. Vsak inozemski državnik, vsaka inozemska delegacija, ki uredno poseti japonsko prestolnico, se pokloni pred tem svetiščem in izkaže s tem posebno spoštovanje japonskemu narodu. Notranji smisel tega svetišča pa pomeni vendar nekaj drugega. Po pojmovanju šintolizma, tega z naravnovo povzročenega verskega kulta Japonske, so deležni junaki prednik, ki so žrtvovali svoje življene za domovino in si pridobili za njo posebne zasluge, na enem svetu največje časti, kajti tam se uvrste med bogove. Za svoj narod so doprinesli največjo žrtvo, toda oni niso mrtvi, njihove duše so deležne božje časti in v skrinji Yasakuni so naši svoje večno domovanje. Od tu sodožljajo dobro in zlo svojega naroda v vzvišenem božanstvu še nadalje, oni so čuvarji Japonske in japonskega naroda.

Vzhodnoasijske svete ne smemo nikoli meriti z evropskem merilom. Znanje in

verovatno, znanost in vera temelje v vzvodnem svetu na enem jedru, one so na skupnem temelju prepelene med seboj in stope v medsebojni vzročeni odvisnosti. Veliki duhovni nemir, značilen za življene na zahodu, ki lahko postane prav tako proden kakor uničuj, ni mogel prevzeti človeka vredno, to je bilo v tem svetišču tako predeven kakor v enaki meri kakor na zapadu. In kakor pred stoletji je pripravljen odnos k ognjeniku, ki je razdelil svet na tri dele, da se lahko valita v dolino, po kateri si je naglo utiral pot. Večkrat je menjala smer v odrezalu, ker je prej sploh niso bili v nevarnosti. Vse, kar je dosegla, ker je bila lava zaliha de 20 m na debelo vse ozemlje daleč okrog ognjenika. Na razmeroma manjšem prostoru je našlo strasno smrt na tisoče ljudi.

Med bogove uvrščeni

Skrinjo Yasakuni je bila ustanovljena po Meiji Tenno, velikem preporoditelju Japonske leta 1868. Tako se namreč imenuje svetišče posebno visoke stopnje, kamor zahaja cesar sam k verskemu obredom. Od začetka vojne s Kitajsko prirejajo Japonci vsak leto v tem svetišču tako zvani »šteden notranjega razmišljanja«. S tem počaste spomini padlih na domovino. K tej pobožnosti povabi cesar svoje vojake v Tokio, da prisostvujejo počastni spomini padlih vojakov v dvojščaku po svetem obredu predstavljanja. Potem pa romajo svoj tako počasni padlih vojakov sleherni v svetišču, da stopijo v tih pobožnosti v stik z njihovimi dušami. V svetišču kleče na slammnih predpreričnih neprimično po več ur. Na njihovih obrazilih bi pa zmanjšati zlaščnosti ali obupne, pač so pa zmanjšeni in lahko bi rekli celo srečni.

General, vrhovni svečenik

Japonskemu pojmovanju odgovarja, da vrhovni svečenik tega svetišča ni duhovnik v ozemju pomenu besede, temveč zaslužen visok vojaški ali civilni dostojanstvenec. General je značilen za svetišča, ki so imenuje vrhovn